Postoji, iz više izvora, procjena da bi 21. 12. 2012. godine mogao, konačno, nakon svih promašaja, doći kraj svijeta. Gledajući očima obespravljenih, siromašnih propast svijeta događa svaki dan. Iako je neimaština dio dugoročne priče ona je dio i naših vlastitih propusta i promašaja. Što vrijedi za pojedince, obitelji, tvrtke vrijedi i za države.

Hrvatska obitelj ulazi u Novu godinu u uvjetima velikih neizvjesnosti. Što više mnogi se rizici povećavaju. Evo samo nekoliko pitanja:

- što će biti s mojim radnim mjestom?,

- da li će se povećati kamate na moj kredit čije dospjele anuitete sve teže podmirujum?,

- što će se događati sa cijenom mojih dionica imajući u vidu da su vlasnici dionica u prošloj godini izgubili 21 milijardu kuna?,

- koja i kakva je budućnost eura i što će biti sa mojoj štednjom u eurima?,

- Vrijednost moje nekretnine/stana prošle godine se je ponovno smanjila; ima li razloga pretpostavaiti da će se njihova cijena u narednoj godini povećati?,

- Što će biti s najavljenim povećanjem PDV-a, a što sa porezom na imovinu?.

Pitanja je mnogo, a odgovora malo. Uzmimo npr. samo procjenu stanja u našem gospodarstvu tijekom ove 2012. godine. Već na samom početku morate priznati da postoje bar dva scenarija.

Prvi je da nastavimo priču koju uporno pričamo od 4. listopada 1993. godine, ista ekonomska politika, koja će rezultirati smanjenjem kreditnog rejtinga što znači značajno povećanje kamata na inozemne kredite, koje će se, po prirodi stvari, preliti na domaće kreditno tržište. Veće kamate, veći pesimizam kod investitora manje radnih mjesta. Možete ostati bez posla što ćete nazvati depresijom; kad vam je susjed ostao bez posla to je bila kriza. Krediti se neće vraćati i poslovne će banke „zaustaviti“ kreditiranje kako kućanstvima tako i gopodarstvu. Bez kreditne podrške gospodarstvo će smanjiti svoju gospodarsku aktivnost za koju danas svi tvrde da nije dostatna za postojeću razinu potrošnje. Posljedica: možda vam partner ostane bez posla. Ukoliko imate akumulirane štednje, dobrim gospodarenjem, možda uspijete prebroditi krizu. Na mojim radionicama sam pokazao da to nije lako, ali je moguće. Moguće je zamisliti dodatne dramatizacije koje nam se mogu dogoditi. U tome nema ništa crnog; to nam naprosto po prvom scenariju slijedi.

Drugi scenarij započinje spoznajom što smo činili, a nismo smjeli. Potom slijedi otrežnjenje i iznalaženje najučinkovitijeg (najjeftinijeg) puta iz stanja u koje smo se doveli našim nerazboritim ponašanjem. Drugi scenarij daje nadu da ćete zadržati vi i vaš partner vaša radna mjesta. Moguće je da će plaća biti manja ali svjesni stanja i činjenica da i vaši roditelji imaju manja primanja – penzije - „prizemljuje“ vas i okrećete se upravljanju vašom imovinom/dohotkom na način kako najbolje znate. Jasno, dolazite u moju Radionicu jer ste iz biblioteke Vodič.... identificirali neka rješenja, ali vi želite više. Možda već znate odgovore na pitanja pa nije potrebno da dodatno trošite vaš smanjeni mjesečni dohodak. I inestitori će „popraviti svoja očekivanja“, a poslovne će banke nastaviti odobravati kredite u najmanju ruku po postojećim kamatnim stopama. S nekretninama nije realno u ovoj godini očekivati poboljšanje pa ćete, ako ikako možete odustati od njene prodaje. Porezi na potrošnju će se povećati, ali će se stimulirati štednja u najvećoj mogućoj mjeri.

Sdbina eura određena je politikom Njemačke, više, i Francuske, manje. Što će se dogoditi ostaje da vidimo. „Domaće poslovne banke“ slijedit će politiku svojih matičnih banaka, pa ako se problemi dinamiziraju i one će u većoj mjeri „okrenuti leđa“ hrvatskom gospodarstvu. Ipak, neke će ostati i mudrom poslovnom politikom mogu dodatno povećati svoje tržište. Ono što je za očekivati jest, promatrajući narednih pet godina, povlaćenjem nekih banaka sa istočnih tržišta. Hrvatska će djeliti tu sudbinu.

Tako dolazimo do definicije „prijelomnih trenutaka“. Naprosto kada se ne vodi briga o posljedicama rade se mnoge greške. Neke su tek male omaške, mnoge imaju, prije ili kasnije, dramatične popsljedice na budućnost grešnika. Oni koji se na vrijeme „pokaju“/promjene naučili su iz učinjenih prpusta, a oni koji vjeruju u „streću“, prije ili kasnije, naći će se pred sudbonosnom odlukom.

Hrvatska je tijekom prošlih dvadesetak godina griješila na mnoge načine. Katastrofičari su upozoravali, ali gluhi ne čuju. Dolazi drama zvana smanjenje kreditnog rejtinga koja nas je lupila po glavi. Sada čujemo iako smo gluhi. Problem je u tome što od siline udarca nije sigurno da možemo procijeniti probleme u kojima se nalazimo. Zato dajem podršku Premijeru, Guverneru i Predsjedniku države koji imaju obvezu da mudrim upravljanjem hrvatskog broda spasimo njegove putnike od dodatnih užasa, jer i ovi postojeći nisu mali.

Eurozona je od svog nastanka ignorirala maastrichtske kriterije. Samo da podsjetim, među navedenim kriterijima postoji i dva glede deficita proračuna i visine javnog duga (3%, odnosno 60% BDP-a) što se je sustavno ignoriralo. Sada kada je „kruta zbilja srušila bajku“ ili, što je isto, računi došli na naplatu problemi postaju izvor sukoba na relaciji sjever – jug. Sjever se zalaže za tvrdo budžetsko ograničenje, a jug smatra da je nužno da ECB neograničeno otkupljuje obveznice svojih članica kada, „gle čuda!“, Njemačka ne prihvaća emisiju zajedničkih obveznica. Kumulirani problemi neće se riješiti preko noći, ali odluka kako riješiti problem jest prelomni trenutak.

Obitelji koje se nerazumno ponašaju, recimo čekaju plaću od mjeseca do mjeseca; koriste kredite po tekućem računu, kad – tad će doći u situaciju da će morati odlučiti. Primjera ignoriranja nužne odluke imamo dnevno u sredstvima javnog priopćavanja. I Zakonodavac je svjestan stanja putem Zakona o osobnom stečaju. Ne treba zaboraviti da bogatsvo nije imovina koju imamo, već sposobnost da stvaramo bogatsvo.